

CULTURAL INTELLIGENCE (IC/CULTINT) AVAGY A KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA HELYE ÉS SZEREPE A HÍRSZERZÉSBEN

CULTURAL INTELLIGENCE - OR THE PLACE AND ROLE OF CULTURAL ANTHROPOLOGY IN INTELLIGENCE

Jelen írásomban megpróbálom bemutatni a kulturális antropológia és a hírszerzési feladatok, módszerek hasonlóságát, együttműködésük szükségességét, fontosságát. Megkísérlem szemléltetni e két „tudomány” XXI. századi együttműködését az ország védelmi és a külszolgálatok során felmerülő feladatokban, hogy miként segítheti elő a „probléma” gyorsabb és pontosabb beazonosítását, elemzését, hiszen mindkét tudomány legfontosabb eszköze az információ.

In my current writing I will try to present the similarity of cultural anthropology and intelligence tasks, the need and importance of their cooperation. Let me try to shed light on it, how these two sciences can help to more accurate and faster identification and analysis of a problem arising during XXI. century country defense and external services, as the most important resort for both sciences is information.

*„Bárminemű információ az ellenségről és annak országáról
adja alapját saját terveinknek és hadműveleteinknek”*

(Carl von Clausewitz)

„Az antropológus ugyan falvakban kutat, de nem falvakat: a kutatás helyszíne nem azonos a kutatás tárgyával...”[1] jelenik meg Clifford Geertz munkájában, amely értelmezésem szerint azt jelenti, hogy az antropológia feladata a közösség vizsgálata helyi szinten és a társadalom leképezése a lakosokon keresztül. Mint antropológus úgy gondolom, hogy egy bizonyos időben és térben egy antropológusnak hírszerzővé kell válnia, illetve egy hírszerzőnek antropológussá. Miért állítom ezt? Mind két tudomány a részletesebb, a mennyiségi és a minél naprakészebb információ megszerzésére törekszik. Az antropológia módszerei is kiválóan használhatók a hírszerzésben, hiszen alkalmazunk megfigyelési technikákat, különböző interjú típusokat, használunk kulcsinformátort kinek személyét meg kell találni és elkötelezetté kell tenni munkánk felé, továbbá szükség van a terepen való megjelenésre, a helyi viszonyok elengedhetetlen ismeretére. Ezek a módszerek szükségesek a hírszerzés információ igényének kielégítésére is. Emellett az információk ellenőrzése is szükséges mind két tudomány részéről, hiszen az egy helyről kapott információ nem autentikus.

Clifford Gertz volt az az antropológus, aki minden kétséget kizáróan bebizonyította számomra, hogy egy empirikus tudomány alap készsége kell legyen a terepmunka, amely a legfontosabb kutatási eszköz, ha részletes és kellő mélységű információra van szükségünk egy adott kultúráról vagy személyről. Aki már járt terepen az nagyon jól tudja, hogy a szerencsének, a véletlennek, az általunk nem irányított események igen gyakoriak munkánk során. Sokan nem hisznek a szerencsében, úgy gondolják, hogy a jó és pontos tervezéssel, a hosszas előkészületekkel kiiktathatók az ismeretlen elemek a képletből. Sajnos ez nem egy matematikai képlet, ha ez így lenne, akkor nem beszélhetnénk különböző technikákról, hanem elegendő lenne egy matematikai képlet az adott információ megszerzésére. Mint az életben mindenhez, így a kutatáshoz is egy jó adag szerencse szükséges, ha a kitűzött célt el akarjuk érni. Legtöbb esetben a várt célt is túlszárnyaló információkra tehetünk szert, mint az Clifford Gertz antropológussal is történt Balin. Történetének lényege, hogy kutatóként egy általa nem ismert kultúrában próbált kutatásokat végezni, kezdetben eredménytelenül. Sajnálatos

módon kutatásának kezdetén senki nem volt hajlandó szóba állni velem, elzárkóztak az „idegentől”, egyszerűen tartottak tőlem. Egyik nap egy illegális kakasviadalon vettem részt, mint néző, mikor a rendőrség razzitát tartott a területen. Erre minden résztvevő vagy néző azonnal futásnak eredt. Így tett Clifford Gertz is, tartva a hatósági intézkedéstől. A nagy rohanásban egy helyi lakos házában kötött ki és rettegve figyelték a körülöttük történeteket. A rendőrség egyszer csak rájuk tört, de szerencsésükre mindketten észnél voltak és azt állították, hogy nem vettek részt a viadalon, ugyan is ők régi barátok és hosszú idő után most találkoztak újra. Mire a rendőrség elhagyta a területet, a két egymásnak idegen összeismerkedett és immár a szerencsének köszönhetően Gertz megtalálta azt a helyi személyt, aki segítette beilleszkedni és elfogadtatni személyét a helyi társadalomba.

Személyes tapasztalataim szerint, sokszor a szerencsén múlik, hogy véghez tudjuk vinni a feladatunkat és emiatt nem marad más, mint az általunk nem várt események gyors leereagálása. E képesség talán az egyik legfontosabb (a sok más egyéb mellett természetesen), ha valaki ezen a területen kíván maradandót alkotni. Ez az a képesség, amely mind az antropológiában, mind a hírszerzésben kiemelkedő kell legyen. E kivételes adottság nem mérhető, ahogy azt sem tudjuk előre megmondani, hogy mely katona fogja meghúzni az elsütő billentyűt egy adott éles helyzetben és melyik nem. E képesség mindig a terepen dől el.

A KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA

Mivel is foglalkozik a kulturális antropológia? A kulturális antropológia az antropológia (antropos + logosz = ember + tudomány) egyik ága. Angliában szociális antropológiának nevezik. Lényege, hogy a társadalomban élő személyeket vizsgálja, egy adott kulturális-társadalmi környezetben, amely során olyan speciális kutatási területeket próbál részleteiben megismerni, mint az adott kultúra hagyományrendszere, nyelve, ideológiája, a jog, a politikai berendezkedése, vallása, társadalmi/rokonsági kapcsolatai, a nemi szerepek formái, jelentős hangsúlyt helyezve a terepmunkára, azaz a tanulmányozott emberközösséggel való együttélésen alapuló tartós megfigyelésre. A kulturantropológus számára a helyi hagyományok, a nyelv, a politikai helyzet, a társadalmi rétegződés és a kultúra legaprólékosabb ismerete nélkülözhetetlen a kutatásának megvalósításához. Ebben elengedhetetlen segítőtársa a helyi társadalom egyik képviselője, akinek társadalmi helyzete tisztázott, aki elősegíti a kutató mindennapi munkáját és elfogadtatását, továbbá segít kiépíteni a bizalmat a vizsgált közösség és a kutató között. A „*kulcsinformátor*” kezeskedik a kutató biztonságáért és megbízhatóságáért a helyi lakosok körében. A terepmunka egyik legnehezebb és legfontosabb feladata az Ő személyének megtalálása és igen időigényes, aprólékos munka a bizalmas viszony kiépítése.

„TEREPMUNKA”

A kulturális antropológiában terepmunkának hívjuk a helyszínen folytatott kutatási munkát. Az antropológia módszertanilag egy igen gazdag tudomány. A kulturális antropológia e tudomány legempirikusabb ága, vagyis egy kulturantropológus csak és kizárólag a terepen begyűjtött információk által győződhet meg hipotézisének igazságtartamáról. A terepmunka technikái, illetve az alkalmazott eljárások a tereptől függően változatos repertoárt ölelnek fel: a megfigyelés különféle formái (közvetett, közvetlen, résztvevő, proxemikai), census készítés (számszerűsítés), különféle interjúk (genealógiai-, etnográfiai-, életút-), rögzítés technikák (vázlatok, térképek, foto-, magnó-, videofelvétel), kérdőívek alkalmazása stb.. A terepmunka előnye, hogy segítségével a társadalmi jelenségeket a természetes közegükben vizsgálhatjuk, „a kommunikáció olyan finom részleteit és más olyan jelenségeket is észrevehetünk, melyeket másként nem láthatnánk előre, és nem is tudnánk mérni” [2].

CULTURAL INTELLIGENCE (CI VAGY CULTINT)

A Cultural Intelligence egy igen ismert angolszász fogalom az üzleti világban, mint a szervezeti kultúra, az interkulturális kommunikáció eszköze. Sokmilliárdos üzleteket lehet kötni, ha valaki jól ismeri az adott régió hagyományait, a társadalmi szokásokat. Ezek a készségek pozitív benyomást keltenek az első találkozások idején. Ha valaki az üzleti világban időt és energiát fordít az idegen kultúra megismerésére, az lépéselőnyben lesz másokkal szemben. Így van ez a hírszerzésben és az antropológiában is. Mint kutatóknak mindig pozitív képet kell mutatnunk önmagunkról, munkánkról és ehhez elengedhetetlen a helyi kultúra ismeretének elsajátítása.

Az általam kulturális hírszerzésként ismert eszköz, vagy képesség lényege, a társadalmi, politikai, gazdasági és demográfiai információk elemzése, amely elősegíti a vizsgált társadalom megértését. A kulturális hírszerzést határozták már meg képességként is, amely felismeri a vizsgált közösség értékeit, magatartását, hitét, viselkedését és alkalmazza a megszerzett tudást egy konkrét cél elérése érdekében.[3] Mindazonáltal egy olyan helyszínen, mint a Balkán, a Közel-Kelet, vagy Afrika válságterületei, a kulturális hírszerzést szélesebb körben kell alkalmazni és törekedni kell arra, hogy a különböző kihívásokra megfelelő módon tudjuk reagálni. Vagyis az eltérő kulturális helyszíneken más eszközöket kell alkalmazni, más kommunikáció, habitus és szemlélet szükséges. Minden terep más és más – mondja az antropológus. Így az adott információkat is másképp kell feldolgozni, hiszen az adott személyek, csoportok más motivációval, hagyományokkal, jövőképpel, vallási meggyőződéssel és társadalmi státusszal rendelkeznek. Nagyon bonyolult feladat egy idegen kulturális környezetben biztonsági kockázatot jelentő információkat gyűjteni és azokat releváns eszközökkel, személyekkel elemezni. A megbízhatóság és az információ aktualitása teszi az adott információt értékessé egy külső ország vagy haderő számára.

A KOMMUNIKÁCIÓ LEGYEN A MÓDSZER ÉS A KUTATÓ AZ ESZKÖZ

A képesség az információ megszerzésére igen összetett és sosem egyszerű egy antropológus számára. Az olyan szemléletekkel és kommunikációs eszközökkel találkozunk a terepen, mint a holisztikus megközelítés,¹ az interkulturális kommunikáció,² szubkultúra,³ etnocentrizmus,⁴ akkulturáció,⁵ kultursokk, melyekkel tisztában kell lennünk és kezelnünk kell tudni, felkészülni rá. A felsorolt fogalmak pontos definiálásával, alkalmazásának lehetőségeivel több tucat oldalon keresztül lehetne foglalkozni, de jelenleg nem ez a cél. Jelen írásomban csak felszerettem volna hívni a figyelmet a tudományos eszközrendszerek, módszerek, fogalmak, szemléletek, a problémák és tapasztalatok alkalmazásának fontosságára és megjelenésére a kulturális antropológiában, melyek részben vagy teljesen része a hírszerzési munkáknak is. Egy hírszerző tisztnek munkája során – ahogy egy mondat erejéig már megjegyeztem – egy bizonyos szinten már társadalomtudóssá kell válnia ahhoz, hogy teljes kontextusában lássa a problémát, amely segíteni fogja őt feladatának pontos végrehajtásában. Az emberismeret, a helyi történelem ismerete, a társadalomismeret, a pszichológia, a helyi hagyományok, szokások ismerete, valamint a szociológiai, földrajzi és a helyi nyelv ismerete, mind mind egy plusz esély és lehetőség, hogy még aprólékosabban, még pontosabban meghatározza a probléma gyökerét, vagy adott esetben felhasználja képességeit a kapcsolateremtésben. Nem kívánom ezzel azt mondani, hogy terheljük le

¹ annak feltételezése, hogy az életmód egyes aspektusai integrálódnak más aspektusokkal, ezért egy aspektust nem érthetünk meg kiragadottan, a többtől elszigetelve.

² vagy kulturaközi kommunikáción, eltérő kultúrák képviselőinek interaktív kommunikációját értjük.

³ a kultúra valamely alcsoportja, mely valamely sajátosságok (úgy, mint etnikai csoport, vallás, szexuális orientáció, sajátos életmód stb.) szerint szerveződik; számos saját fogalommal, szabályrendszerrel, belső szervezettel rendelkezik, melyek sok esetben eltérnek a szélesebb kultúra jellemvonásaitól.

⁴ olyan hozzáállás más népekhez, kultúrákhoz, társadalmi csoportokhoz, amely szerint saját életmódunk erkölcsi, értékei, szokásai magasabb rendűek az övéiknél. A kulturális relativizmus ellentétpárja.

⁵ etnikai csoportok magukba olvasztják/elsajátítják a többségi társadalom kulturális mintáinak egy részét. Általánosabb értelemben azokat a társadalmi/kulturális változásokat értjük alatta, amelyek akkor történnek, amikor két kulturális hagyomány képviselői kapcsolatba kerülnek egymással.

hírszerzőinket minden tudományterület egyetemi szintű iskolai képzésével, hanem arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy ezen képességek tágítására is figyelmet kell szentelni. Az Egyesült Államokban 2004 áprilisa óta több hírszerző ügynökség elemző munkatársa kényszerült újra az amerikai egyetemekre beiratkozni, hogy szakértelmüket és kulturális ismeretüket bővítsék olyan antropológiai tudással, melyek szükségessé váltak munkájuk pontosabb elvégzéséhez. 2006 júliusában a brit Foreign és Commonwealth Office (FCO) és az Economic and Social Research Council (ESRC) közösen elindított egy 1,3 millió fontos kezdeményezést, melynek célja volt a szélsőséges iszlám csoportok elemzése hat különböző régióban és öt országban. A program feladata volt, hogy jobban megértse a terrorista csoportok működését és hogy kifejlesszen egy hatékony fellépést ellenük.[4]

Heinecken és Winslow úgy fogalmazták meg 2010-ben a *kulturális hírszerzést* rövideen, mint *képesség az ellenség szándékának meghatározására egy adott küldetés sikeréért*. A kulturális hírszerzés több, mint demográfiai statisztika.[5] Egy preventív eszközként kell rá tekinteni, amely elősegíti a hírszerzők, vagy katonák felkészítését az adott kulturális környezetre, de mindenekelőtt a kitelepítést megelőzően egy alapos információszerzésre alkalmas módszerek gyűjteménye, amely a helyi viszonyok és a kapcsolati hálózat feltérképezésére is kiválóan alkalmazható. Sajnos ma Irakban és Afganisztánban a nemzetközi erők elfogadottsága igen alacsony. E két országban folyó katonai műveletek hatására a keleti iszlám világ szemében megromlott a nyugati országok megítélése. Kialakult egy negatív szereteotípa a nyugati emberekről, mellyel minden nyugatról érkezőt azonosítanak és melyet ki tudja mikor tudnak levetkőzni egy olyan társadalomban, ahol a helyi lakosnak kötelessége minden sérelmet megbosszulni, akár generációkkal később is. A PRT10-ben szolgálva, egyik tolmácsunk mesélt el egy régi pashtun közmondást, amely a pashtunwali⁶ egyik alapelve is: *ha akár törzsemet, családomat vagy személyemet bármilyen sérelem ér, akkor nekem, vagy fiamnak, vagy az ő fiának elégtételt kell vennie, mert folt esett a törzs, a család, a személyem becsületén. Ha csak az unokám fogja tudni megbosszulni azt, már elégtételt vettünk és újra a közösség teljes tagjának érezhetjük majd magunk.*"

Egy idegen kultúrában való megjelenés első feladata kell legyen, hogy amennyire képességeink és eszközeink megengedik, minél részletesebben meg kell ismernünk a helyi viszonyokat, hogy elkerüljük a helyi lakosokkal való konfliktust. Az ilyen konfrontáció szinte helyrehozhatatlan károkat okoz és nem leszünk képesek a létfontosságú információk megszerzésére a jövőben.

A KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA ESZKÖZE NEM CSAK A HÍRSZERZÉSSEN

A kor sajátossága, hogy a háborús körülmények megváltoztak. Hagyományos értelemben vett háborút a hadtudomány jeles képviselői már nem prognosztizálnak. A mai modern háborúkat államon belül vívják, polgárháborús viszonyokat hozva létre ezáltal egy országon belül, faji, kulturális, vallási, különbségekre hivatkozva tépik ketté országukat, a hatalom megszerzéséért. A megváltozott körülmények változást indukáltak a nemzetközi katonai műveletekben is. Egyre nagyobb jelentőséggel bírnak az olyan képességek/eszközök, amelyek a civil lakosságot célozzák meg és velük együttműködve próbálják megoldani az ország társadalmi, biztonsági és gazdasági problémáit. Pontosan a kommunikáció jelentőségének megnövekedése és a kulturálisan eltérő művelési területek miatt tette fel több politikai és katonai vezető a kérdést, hogy mi az egyszerűbb: katonából-tudóst, vagy tudósból-katonát formálni? Külföldi misszós tapasztalataim alapján nyugodtan kijelenthetem, hogy szinte minden haderő alkalmaz a társadalomtudományokban jártas szakembereket, hogy eszközeivel támogassa a katonai célokat. Találkoztam amerikai és kanadai társadalomtudósokkal Afganisztánban, de szlovén és olasz szociológussal és pszichológussal Koszovóban. Mindannyian

⁶ Az afganisztáni és pakisztáni Pashtun lakosság hagyományrendszere, amely kiterjed az élet minden szintjére. Azonban a Pashtunok mellett huzamosabb ideig együtt élő más etnikum is használja ezt a szokásjogot, amely nem egyenlő a sharia-val az iszlám szokásjoggal.

nemzetük haderejének feladataihoz járulnak hozzá úgy, hogy szakértelmükkel megpróbálják a kulturális különbségekből fakadó félreértéseket csökkenteni és ezáltal a katonai feladatokat felgyorsítani.

A modern tiszt képzés négyöt éve nem elegendő ahhoz, hogy a hallgatók elsajátítsák azokat a képességeket és ismereteket is, melyeket egy civil társadalomtudós öt éves képzés és gyakorlatai során megtanul. Miért is kellene, hiszen a katona feladata, hogy gyakorolja be a harcban végrehajtandó feladatokat. Sajnos olyan sok óraszámban tanulnak katonai ismereteket a hallgatók, hogy a természettudomány módszereit már nem képesek magukévá tenni. Emiatt kell a világ haderőinek a saját fegyveres erők fejlesztése mellett nyitni a civil társadalomtudományok felé, hiszen a megváltozott geopolitikai és geostratégiai helyzet, a globalizáció növekedése (legyen az gazdasági vagy kulturális), a nemzetközi kapcsolatok megváltozása teszi nélkülözhetlenné az olyan tudományok alkalmazását is a haderőben – de mindenképp a hírszerzés számára –, mint a kulturális antropológia, pszichológia, lingvisztika, történelem- és társadalom ismeret, vallás és jogi ismeretek (ez akár egy nemzet íratlan szokásjoga is lehet, mint például az Albán Leke Dukagjini féle Kánon).

AFRIKA PROBLÉMÁJA A VILÁG PROBLÉMÁJA?

A muzulmán népek demográfiai robbanásából bekövetkező, az iszlám vallás elöretöréséből eredő heves konfliktusok miatt, Afrika a legveszélyeztetettebb kontinens a jövőben. Afrika egy globális probléma. A föld második legnagyobb kontinense a maga 54 független államával és sajátos földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően a világ legszegényebb régiói is ezen a kontinensen találhatóak, ahol:

- naponta 30 ezer gyermek hal éhen, emellett a gyermekek egyharmada alultáplált;
- a gyermekhalandóság 25-ször nagyobb, mint az OECD-országokban. Több afrikai országban ezért csak az 5 éves kort elért gyermekeket anyakönyvezik;
- 30 másodpercenként hal meg egy gyermek maláriában;
- a HIV-fertőzöttek 3/4-e (26 millió ember) él, akik közül csak minden századik részesül orvosi kezelésben. Több mint 12 millió gyermek vált eddig árvává az AIDS miatt;
- 120 ezer gyermek harcol valamely helyi fegyveres konfliktusban;
- a születéskor várható élettartam 41 év.⁷

Az afrikai országok többségében nincs nyugdíj rendszer, így az időseket a családnak kell eltartani, ezért nem csodálkozhatunk azon, hogy ahol virágzik az olcsó gyermekfoglalkoztatás, a népszaporulat is egyre növekszik, hiszen a családot ma már a gyerekek tartják el. Nem meglepő tehát a 12-20 fős afrikai nagycsaládok. De a rossz közegészségügy miatt a térségben a legnagyobb a gyermekhalálozás is. A szegényebb régiókban az emberek többsége napi 1 dollárból él. Nagyon nagy a szegénység és az iskolázatlanság a kontinensen, továbbá bonyolítja a helyzetet, hogy az afrikai népesség gyorsabban növekszik, mint az élelmiszer-termelés. Legrosszabb a helyzet Fekete-Afrikában⁸. A csökkenő nyersanyagok, víz- és élelem hiány miatt az afrikai kontinens a legveszélyeztetettebb. Afrika ad otthont a legtöbb törzsi, nyelvi, vallási, politikai és etnikai konfliktusnak a világon:

- etnikai tisztogatások Ruandában;
- vallásos és faji különbségek miatt kialakult konfliktusok Nigériában, Namíbiában, Szudánban és Szomáliában;
- polgárháború Maliban, Angolában, a Kongói Demokratikus Köztársaságban és Sierra Leone-ban;

⁷ http://www.mozaweb.hu/Lecke-Foldrajz-Foldrajz_10-Afrika_a_vilag_peremen-102618 letöltés: 2013-04-11

⁸ Fekete-Afrika vagy szubszaharai Afrika az afrikai kontinensnek az a része, amely a Szahara sivatagtól délre esik

- Burundiban a Hutu lázadás és a Közép-Afrikai Köztársaságban a Séléka-koalíció lázadói nehezítik a kormány munkáját;
- és az Arab tavasz: Tunézia, Egyiptom, Líbia, Marokkó, Szudán, Mauritánia, a Nyugat Szahara, Szomália és Algéria, amennyiben csak az afrikai országokat vesszük.

Az etnikai, vallási és kulturális különbségek Arikában kedvező táptalaja a gyűlöletkeltésnek és a különböző konfliktusok megideologizálásának. A nemzeti kisebbségi, faji, kulturális, vallási vagy politikai különbségek miatt kirobbanó államszint alatti konfliktusok teszik igazán szükségessé a kulturális antropológia megjelenését a hadászatban (hadpolitikában), de mindenek előtt a hírszerzésben. Az antropológia hasznos tudomány volt a múltban is, különösen, hogy megértsék a hatalom dinamikáját az eltérő afrikai társadalmakban. 1937-ben az Angol Királyi Antropológiai Intézet létrehozásával kívánták oktatni azokat a személyeket, akik fontos pozíciókat töltöttek be a gyarmati területeken.

MINDEZ IDEHAZA...?

A kulturális tudatosság és a kulturális antropológia módszereit a nyílt forrású adatok felhasználásával történő információszerezés vagyis az OSINT műveletekben képzelném el hazánkban, melynek lényege, hogy a katonai felderítés és a hírszerzés rendszerén kívül létező, a publikum számára nyilvánosan, legális eszközökkel megszerezhető, vagy korlátozott körben terjesztett, de nem minősített adatok szakmai szempontok alapján történő felkutatását, gyűjtését, szelektálását, elemzését-értékelését és felhasználását jelenti.[6] Ugyanakkor a biográfiai hírszerzés is egy potenciális kezdőpontja lehet a kulturális hírszerzésnek, amely a szokások, magatartásmódok, a kapcsolatrendszer, a befolyás, a befolyásoltság, a befolyásolhatóság, a kiszámíthatóság, az egyéniség, a személyiség és még sok kulturális és társadalmi viszonyokat kutat. Ezekben a felderítő nemekben alkalmazhatóak leginkább hazánkban azok a módszerek, melyet az antropológia több évtizedes tapasztalatai útján kifejlesztett. A jövő magyarországi felderítő képessége a kulturális hírszerzés kell legyen, amelynek alapja a kulturális tudatosság és a társadalomtudományok eszköztára. E képesség kialakításával nem csak a katonai, de a hírszerző állomány tagjainak feladatait is megkönnyítheti, de ami a legfontosabb lerövidítheti és biztonságosabbá teheti munkájukat.

Sajnálatos módon a Magyar Honvédség napi katonai feladataiba egy új preventív társadalomtudományi eszköz megjelenése ma még igen nehézkes. Amellett, hogy igen fontosnak tartom a hagyományok megtartását – legfőképp a katonai tradíciókat –, gondolkodásunkban előrelátónak, felkészültnek kell lennünk a jövő konfliktusaira is. Nem rázhatjuk le a globális problémákat azzal, hogy minket nem fog érinteni egy másik távoli ország gazdasági, politikai vagy kulturális nehézségei. Véleményem szerint az antropológia megjelenésének fontossága több mint sürgető a katonai mindennapokban, legyen az a tisztképzésben, a hírszerzésben, a haderőtervezésben, a műveleti területre vonuló állomány kiképzésében és a katonapolitikában egyaránt. Preventív eszközként kell tekinteni a kulturális antropológiára, amely módszereivel, látásmódjával és eszközrendszerével segítheti egy nagyobb probléma megelőzését.

Kulcsszavak: hírszerzés, kulturális antropológia, kulturális hírszerzés, kulturális tudatosság.

Keywords: Intelligence, cultural anthropology, cultural intelligence, cultural awareness

BIBLIOGRÁFIA

- [1] Geertz, Clifford: Sűrű leírás. Út a kultúra értelmező elméletéhez és a bennszülöttek szemszögéből: Az antropológiai megértés természetéről. In: Niedermüller Péter (szerk.): Az értelmezés hatalma. Budapest, Századvég, (1994) 191.
- [2] Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. 10. fejezet. A terepkutatás. Budapest, Balassi, (1998) pp. 301-336.

[3] Coles J. P. Cultural Intelligence & Joint Intelligence Doctrine, 2011. forrás:

http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/ndu/jfsc_cultural_intelligence.pdf (2013-04-23)

[4] Houtman, Gustaaf: *Double or quits*. Anthropology Today 22/6 (2006) 1-3.

[5] Heinecken, L. & Winslo, D. (2010): *The human terrain: the need for cultural intelligence*. In. Baker D. P. and Evert Jordaan. South Africa and Contemporary Counterinsurgency, Roots, Practices, Prospects. Claremont: UCT Press, 2010.

[6] Lévy Gábor: OSINT (Open Source Intelligence) – Nyílt információk hírszerzés. Egyetemi Jegyzet. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, (2006) p. 6.